

6. Han S.H. and Diekmann J. (2004), «Judgment - based cross - impact method for predicting cost variance for highly uncertain projects», *Journal of Construction Research*, 5 (2), pp. 171-192.

7. Iyer K. and Sagheer M. (2010), "Hierarchical Structuring of Public Private Partnerships Risks Using Interpretative Structural

Modeling", *Journal of Construction Engineering and Management*, 136 (2), pp. 151-159.

8. Li Binga, A. Akintoye, P. J. Edwards and C. Hardcastle (2004), «The allocation of risk in PPP/PFI construction projects in the UK», *International Journal of Project Management*, 23, pp. 25-35.

Ilia Brailovskyi

PEST-CLASSIFICATION OF RISKS OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP

In the article describes one of the perspective types classification of the risks public-private partnership - PEST-classification. In the text describes informative content of this classification for the conditions of Ukraine. The analysis includes: political, economic, socio-cultural and technical risks. In the article defined priorities the public and the private partner in the distribution of risks. Also constructed a standard matrix of risk by categories within PEST. According to the author, PEST-classification could help in the clustering of risk according to their causes, because groups of risks are free from excess. It can be used to provide a basis for the development system of the standardization risks.

Keywords: public-private partnership (PPP), classification, risks, PEST-classification.

© I. Браїловський

Надійшла до редакції 15.01.2013

УДК 339.9

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

ГРИНА ІВАЩУК,

*доктор економічних наук, професор кафедри міжнародної економіки
Тернопільського національного економічного університету*

У статті розглянуто сучасні тенденції розвитку міжнародних економічних відносин в контексті глобалізації. Автор відстоює необхідність перегляду світового економічного порядку, у формуванні якого провідну історичну роль відіграє глобалізація. Показано варіанти розвитку міжнародних економічних відносин.

Ключові слова: відкрита економіка, глобалізація, глобальний розвиток, G20, міжнародні економічні відносини, національний економічний суверенітет, цивілізації.

Постановка проблеми. Розвиток світової економіки на сучасному етапі характеризується тісним переплетенням національних економік, зростанням їх взаємозалежності, що, відповідно, посилює загрози поширення кризових явищ, підтвердженням чого й стала остання світова фінансова криза. Традиційні підходи до розуміння ролі держави в управлінні та регулюванні економічними процесами, пріоритетів діяльності міжнародних організацій, ефектів економічної інтеграції нині потребують перегляду, адже нівелюються засадничі принципи функціонування країн у контексті розвитку міжнародних економічних відносин. Якщо в ХХ ст. активізація економічної діяльності країн відбувалася завдяки зростанню відкритості їх економік, то в останні роки протекціонізм стає невід'ємним елементом національної політики. Разом з тим, стандарти, запроваджені економічно розвиненими країнами, виявилися недієздатними в умовах глобальної кризи, яка торкнулася усіх

сфер життя суспільства і стала черговим викликом для світової спільноти.

Погляди на причини та наслідки кризи досі діаметрально протилежні, як і на саму природу та економічну суть глобалізації. Як зазначав видатний німецький філософ Л. Вітгенштейн у праці "Філософські дослідження" (1945 р.), "якщо комусь показують фігуру шахового короля і кажуть, що "це король", то цим йому не пояснюють застосування даної фігури, хіба що він вже знає правила гри... Можна уявити, що він уже вивчив правила гри, але йому ніколи не показували реальної ігрової фігури. Форма шахової фігури відповідає звучанню або візуальному образу певного слова" [1]. Багатоаспектність глобалізації породжує численні виклики та загрози для розвитку як окремих країн, так і міжнародних економічних відносин в умовах формування нового економічного порядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що питання формування як нової архітектури

№ 1 (121) січень-лютий 2013 р.

глобального простору, так і загалом розвитку міжнародних економічних відносин в контексті глобалізаційних процесів, досліджували В. Будкін, К. Куїгмі, Б. Баді, С. Гоффман, Д. Лук'яненко, Є. Савельєв, В. Сіденко, В. Іноземцев, А. Філіпенко, О. Швидаченко, С. Юрій та ін.

Метою статті є оцінка нових тенденцій у розвитку міжнародних економічних відносин під впливом процесів глобалізації, яка спричинила виклики для існуючого світового порядку та збереження національного економічного суверенітету країн.

Виклад основного матеріалу. Історія людства - це історія цивілізацій [2, с. 46]. Ця теза американського політолога С. Гантінгтона, творця концепції "зіткнення цивілізацій", найбільш повно відображає сучасні тенденції розвитку світу і є підтвердженням того, що в своїй еволюції цивілізації закономірно переживають такі періоди як конфлікти, створення єдиної держави, занепад та розпад й ін. [3; 4]. Конфлікт між цивілізаціями - це завершальна фаза еволюції глобальних конфліктів у сучасному світі [5, с. 33]. Згідно із таким підходом, економічний розвиток у процесі глобалізації змінює геополітичну карту світу, що спричинить нові конфлікти, в основі яких буде конфлікт між західною та незахідними цивілізаціями, який у кінцевому підсумку змінить світовий економічний порядок. Не можна не погодитися з думкою Ю. Яковця, що найцінніше, що людство накопичило за часи свого існування - це цивілізація, яка вже сьогодні у своєму розмаїтті прояву опинилася під загрозою через інтенсивний вплив та тиск глобалізації [6, с. 43-44].

До основних закономірностей еволюційного процесу, незалежно від просторових та часових характеристик, належать:

- 1) процес еволюції, спрямований на ускладнення структур;
- 2) нові системи, які виникають внаслідок комбінації попередніх;
- 3) у процесі еволюції зростає структурне розмаїття;
- 4) при побудові нових систем використовуються укрупнені елементи;
- 5) умовами еволюції за Дарвіном для живих організмів є: змінність, спадковість, природній відбір¹;
- 6) для еволюційного процесу властива ланцюгова реакція;
- 7) утворення нових структур потребує значно менше витрат;
- 8) в міру ускладнення структур знижується їх структурна стійкість, але зростає стійкість потокових процесів;
- 9) будь-яка система є самоорганізованою і з часом з підсистеми формується домінуюча;
- 10) локомотивом еволюції є різні види взаємодії;
- 11) еволюційні переходи є, як правило, плавними та нелінійними. Точка біфуркації змінює темпи еволюції;
- 12) розвиток адаптивних систем - основний мотив еволюції [7].

¹ Ідея соціального дарвінізму була запропонована німецьким географом-етнографом, автором концепції "життєвого простору" Фрідріхом Ратцелом, одним із постулатів якої є теза про вплив матеріальної та духовної складових на територіальні межі. Переносячи дану характеристику в площину економічних систем, зазначимо, що і для країн ці умови справедливі, але прискорена еволюція багатьох з них змусила прийти до суттєвого рівня злиденності та зробила їх потенційним об'єктом для природного відбору.

Ці закономірності забезпечують еволюцію країн і цивілізацій як цілісної системи, як найвищого рівня розвитку людства. Намагання економічно розвинених країн під тиском глобалізації адаптувати власні стратегії розвитку щодо країн, що розвиваються, не дала очікуваних ефектів.

М. Чешков, досліджуючи науковий доробок зарубіжних економістів з питань глобалізації кінця ХХ ст., зауважує наявність суттєвих відмінностей в уявленнях про глобалізацію як соціально-історичного процесу, розбіжності в його часових межах [8, с. 212]. Дослідник процесів глобалізації в історичному вимірі В. Пантін під хвилями історичного розвитку розуміє не замкнуті цикли відтворювальних процесів, а еволюційні цикли, які є фрагментом траєкторії руху соціальної або іншої систем, в початковій та кінцевій точках якої система має схожі, але не тотожні, параметри. Циклічність глобалізації як еволюції Мегасоціуму вчений подає наступним чином: I. Античний цикл (VIII ст. до н. е.-II ст. н. е.): - хвиля диференціації (VIII-IV ст. до н. е.), - хвиля інтеграції (III ст. до н. е.-II ст. н. е.); II. Середньовічний цикл (III-XIII ст.): - хвиля диференціації (III-VII ст.), - хвиля інтеграції (VIII-XIII ст.); III. Цикл "Нова епоха" (XIV-XXI (XXII) ст.): - хвиля диференціації (XIV-XVIII ст.), - хвиля інтеграції (XIX-XXI (XXII) ст.) [9, с. 268].

Історично підтверджено, що формування єдиного цілісного світу з визначеною ієрархічною структурою та закономірностями функціонування стало утопічною ідеєю для представників різних економічних шкіл. Практика остаточно зруйнувала всі прагнення до єдності, натомість як альтернативу запропонувала територіальні суперечки та торговельні конфлікти. Лише у середині ХХ ст. країни розпочали політику об'єднання заради економічного процвітання, підтвердженням чого стало формування інститутів Бреттон-Вудської системи, ГАТТ, утворення інтеграційних об'єднань у Європі та ін.

Авторство терміна "глобалізація" належить Т. Левіту, котрий у 1983 р. в економічному журналі "Harvard Business Review" опублікував статтю "Глобалізація ринків" ("The Globalization of markets"), визначивши як глобалізацію процес злиття ринків товарів. Досліджуючи проблему просування товарів на ринки, вчений дійшов висновку, що багатонаціональний комерційний світ наближається до завершення, і так створюється транснаціональна корпорація [10]. Ця думка Т. Левіта виявилася пророчою, бо нині "створюється нова система світового економічного відтворення, коли на загальнопланетарній економічній сцені дедалі більшу роль починають відігравати глобальні і транснаціональні фірми" [11]. Таким чином, сам термін "глобалізація" має недовготривалу історію, проте як об'єкт дослідження він виник ще на початку ХХ ст. Зокрема, Н. Ейнджен у праці "Велика ілюзія" (1909 р.) акцентує увагу на неможливості виникнення глобальних воєнних конфліктів через економічну залежність країн одна від одної. Проте, як підтверджує історія, припущення вченого виявилися неправдоподібними, оскільки геополітичні амбіції - це поштовх до воєнних дій.

Другим етапом відродження глобальних процесів було визнання Вашингтонського консенсусу. Вперше цей термін вжив у 1989 р. американський економіст Дж. Вільямсон для узагальнення рекомендацій, які має враховувати країна, що прагне реформувати економіку. Ці принципи було покладено в основу ліберального фундаменталізму в 90-х рр. ХХ ст. і вони ж стали умовою надання позик Міжна-

родного валютного фонду. Модель Вашингтонського консенсусу була запроваджена у країнах Центральної Європи та СНД на початку 90-х рр. XX ст. Як альтернативні цій моделі можна виокремити такі: азійська (її ефективність певною мірою була порушена фінансовою кризою наприкінці 90-х рр. XX ст.); авторитарна китайська (80-ті рр. XX ст.); шведська модель державного дирижизму (1950 - 1980 рр.) та ін. [12]. Уже на початку XXI ст. принципи Вашингтонського консенсусу виявилися недієздатними та поставили під сумнів функціонування світової фінансової архітектури в існуючому форматі, що й стало основним питанням на зустрічах країн G20 з метою реформування та оздоровлення міжнародної фінансової системи. Так, за результатами саміту у Лондоні в 2009 р. було опубліковано три додаткових документи: Декларація про зміцнення фінансової системи, Декларація про надання ресурсів через міжнародні фінансові інститути та Звіт про результати реалізації Вашингтонського плану дій G20, які передбачили перегляд ролі та функцій МВФ відповідно до викликів сучасного світу [13].

Системно до розуміння глобалізації підійшов професор Паризького інституту політичних досліджень Б. Баді, який запропонував розглядати її у трьох вимірах: як історичний процес, який є динамічним і зазнає змін впродовж століть; гомогенізацію, яка передбачає вироблення єдиних цінностей, принципів, норм та звичаїв, що призведе до універсалізації; зростання взаємозалежності, що посилює загрози національному суверенітету [14].

Такий підхід черговий раз підтверджує - розвиток світової економіки та міжнародних економічних відносин відбувається в умовах невизначеності, і ще наприкінці XX ст. було прогнозовано, що глобалізація принесе країнам набагато більше загроз, ніж це передбачалося теоретичними концепціями, адже її ознакою стало підвищення не тільки рівня економічного співробітництва країн, а і їх взаємної вразливості. Глобалізація обмежує поле діяльності урядів окремих країн у плані суверенного формування своїх суспільств, ізольованого розв'язання проблем, що стосуються національної території [15, с. 107]. Проблеми збереження національного економічного суверенітету стали предметом дискусій як у наукових дослідженнях, так і робочими питаннями на засіданнях міжнародних організацій. Так, концепцію суверенітету було переглянуто на регіональних слуханнях у межах підготовки до Асамблеї тисячоліття Організації Об'єднаних Націй, а суверенітет визначено як такий, що не може бути абсолютним, а обмежений міжнародними зобов'язаннями держав. Подібні міркування висловив і С. Гоффман: "Свобода дії суверенної держави на світовій арені має бути обмежена і підлягати моніторингу та контролю з боку світового товариства [16, с. 18]". Разом з тим, у 1974 р. на VI Спеціальній сесії Генеральної Асамблеї ООН було задекларовано початок формування нового економічного порядку та прийнято Декларацію про становлення нового міжнародного економічного порядку, яка визнала: суверенну рівність держав; співробітництво держав повинно базуватися на справедливості з метою ліквідації диспропорцій та забезпечення процвітання; кожна країна повинна обирати ту економічну і соціальну системи, які є найбільш прийнятними для неї; повний суверенітет кожної держави над своїми природними ресурсами та всією економічною діяльністю та ін. [17]. Резолюцією 3281 (XXIX) Генеральної

Асамблеї ООН 1974 р. було прийнято Хартію економічних прав та обов'язків держав, в якій було закладено основи міжнародних економічних відносин та задекларовано суверенне право кожної країни обирати власну економічну, політичну та культурну системи [18]. Такі ідеї були підтримані й Римським клубом у 1976 р. у доповіді "Перетворення світового порядку" [19]. Разом з тим, практика показала дещо інші тенденції, й тому поділяємо думку В. Іноземцева, що в нових умовах принцип непорушності суверенітету не можна вважати абсолютним [20, с. 12-13], бо один із принципів суверенітету, закладений ще у Вестфальському договорі, - недопущення втручання зовнішніх чинників у внутрішнє життя країни - нині втрачає своє першопочаткове значення, оскільки змінились умови діяльності країн на зовнішньому ринку, створено глобальні інституції, а країни, як зазначив В. Іноземцев, що стояли біля витоків побудови Вестфальської системи, були представниками європейської християнської цивілізації та сповідували політику євроцентризму.

Ідеї єдності світу були основою мондіалізму як ідеологічного напрямку, який передбачає утопічне створення єдиної держави і єдиного уряду, що засвідчує не перевагу ліберальних ідей і формування відкритого суспільства, а встановлення загальносвітової диктатури. Таке розуміння планетарного розвитку, на нашу думку, призведе до однополярності світобудови. Розуміючи безперспективність та несправдливості громадськістю ідеї єдиного управління країнами, мондіалісти інтерпретують її як створення окремих регіонів на федеративних засадах. Саме в цьому контексті простежується взаємозв'язок поглядів мондіалістів не з принципами та проявами глобалізації, а з ідеями, наприклад, створення єдиної Європи з єдиною конституцією, спільними органами управління тощо. Нині формування пан'європейського простору дає достатньо аргументів для сумнівів та суперечностей. Разом з цим, було б помилковим стверджувати ідентичність ідей євроцентризму та мондіалізму, тобто йдеться тільки про певну подібність, адже "новий світовий Порядок спрямований проти всього різноманіття в людстві як "суперорганізм" - етнічного, культурного, ментально-психологічного, національно-державного" [21], а сам мондіалізм називається "капіталократичною есхатологією", коли знищується самотність нації, її етнічне та культурне самовираження.

Разом з тим, впродовж останніх років Європа демонструє наслідки невдалих інституційних реформ у багатьох країнах-членах ЄС, а криза торкнулася не лише фінансової сфери та кредитного сектора, але супроводжується посиленням системних ризиків. За таких умов запровадження національних регуляторних механізмів недостатньо для оздоровлення та відновлення балансу економіки. Для прикладу, "проблемні" країни ЄС опинилися перед дилемою проведення жорсткої фіскальної політики або отримання допомоги через стабілізаційні фонди, а фактично штучне підтримання таких країн ставить під загрозу існування Європейського Союзу у майбутньому.

Виділяють наступні сценарії розвитку міжнародних економічних відносин під впливом глобалізації [22]:

1. Неоліберальний сценарій: розвиток міжнародних економічних відносин на основі ліберальної моделі та поширення західних демократичних цінностей;

№ 1 (121) січень-лютий 2013 р.

2. Сценарій конфлікту цивілізацій, автором якого був С. Гантінгтон, але який, на думку фахівців, немає реального розвитку;

3. Реалістичний сценарій, відповідно до якого глобалізація не змінює суттєво сценарії розвитку країн, а економічна та військова потуга визначають позиції країни у світі;

4. "Тіньове" домінування США;

5. Багатополярна модель.

Універсальний принцип герметизму, релігійно-філософської течії епохи еллінізму, принцип полярності, звучить таким чином: "Все подвійне; все має полюси; все має протилежне собі; схоже і несхоже - це одне і те ж; протилежності протилежні за природою; між ними є відмінність лиш у ступені; крайності сходяться; всі істини - це лише напівістини; всі парадокси можуть бути примирені" [26].

У прогнозах і перспективах світового розвитку дедалі частіше подають обґрунтовані моделі побудови відносин між країнами, які так чи інакше пов'язані із полярністю розвитку: чи то однополярність (монополярність), чи біполярність. Прикладом біполярної моделі розвитку світу є США та колишній Радянський Союз, політика яких базувалася на полярних ідеологічних засадах. Ці держави утвердилися на світовій арені не лише як економічні центри, а й центри сили. Сучасний розвиток країн позбавлений яскраво відмінних ідеологічних характеристик (для прикладу, США-ЄС або ж США-Японія, або інші).

Претендентом на монополярну модель є США, проте їх позиція нині є доволі хиткою. За умови дослідження цієї дилеми наприкінці ХХ ст., відповідь була б очевидною - США. На сучасному етапі економіка цієї країни характеризується не лише ліберальним розвитком, науково-технічним прогресом, соціальним захистом, а й військовими конфліктами та терористичними загрозами. Дж. С. Най вказував на американський парадокс, визнаючи США сильною країною, якій ніхто не посміє кинути виклик, але водночас вона є надто слабкою, щоби самотужки одноосібно вирішувати питання розвитку [23]. У свою чергу, Європейський союз, пройшовши можливі стадії інтеграції, не став єдиним монолітним об'єднанням.

У стані рецесії опинилися практично усі країни світу, тому процес відновлення як національних економік, так і світової буде супроводжуватися виникненням періодичних кризових явищ. Поділяємо думку науковців, що затяжна геополітична криза пов'язана із формуванням нового економічного порядку, а зменшення її наслідків можливе при узгодженій довгостроковій стратегії, основою якої буде діалог і партнерство цивілізацій [24, с. 23]. Тому об'єктивно є необхідність формування світового економічного порядку на основі принципів рівності, поваги до національного суверенітету та узгодження міждержавних інтересів [25].

Висновки

1. Зважаючи на неоднорідність глобального простору, відмінні характеристики й параметри функціонування країн, неможливість досягнення Цілей розвитку тисячоліття, поглиблення глобальних проблем, асиметрія в міжнародних економічних відносинах буде зберігатися до того часу, поки не відбудеться переформатування структури глобальної економіки, адже важливим в протидії системним ризикам є часовий фактор. Разом з тим, відсутність уз-

годжених сценаріїв та відповідно стратегій економічного розвитку, непрогнозованість світової динаміки є перешкодою до конструктивного діалогу.

2. Проблеми, з якими зіштовхнулися країни в останні роки, є новими за суттю та глобальними за характером, але саме ці виклики можуть стати імпульсом до побудови нової матриці міжнародних економічних відносин.

3. Оцінюючи парадигму розвитку відносин між країнами пропонуємо обмежити вживання таких термінів як "біполярність", "монополярність", "багатополярність", адже вже саме термінологія відображає процес протистояння держав (або їхніх угруповань).

ЛІТЕРАТУРА

1. Витгенштейн Л. Философские работы / Л. Витгенштейн; [пер. с нем. М. С. Козлова, Ю. А. Асеева]. - М.: Гнозис, 1994.
2. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. - М.: АТС, 2003. - 603 с.
3. C. Quigley, Evolution of Civilizations [Electronic Resource]. - Mode of access : <http://archive.org/details/CarrollQuigley-TheEvolutionOfCivilizations-AnIntroductionTo>.
4. Тойнби А. Дж. Постижение истории : сборник / А. Дж. Тойнби; [пер. с англ. Е. Д. Жаркова]. - М.: Прогресс. Культура, 1996. - 607 с. - (Историческая б-ка). - Пер. изд.: Toynbee A. J. A study of history, 1934-1961.
5. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций? / С. Хантингтон // Полис. - 1994. - № 1. - С. 33-48.
6. Яковец Ю. В. Глобализация и взаимодействие цивилизаций / Ю. В. Яковец. - [2-е изд., перераб. и доп.]. - М.: Экономика, 2003. - 411 с.
7. Попов В. П. Глобальный эволюционизм и синергетика ноосферы : [монография] / В. П. Попов, И. В. Крайнюченко. - Ростов н/Д.: Изд-во АПСН СКНЦ ВШ, 2003. - 333 с.
8. Чешков М. Глобальный мир (Обзор зарубежных работ последнего десятилетия) / М. Чешков // Pro et Contra. - Т. 7. - 2002. - № 4. - С. 210-224.
9. Пантин В. И. Циклы и волны глобальной истории. Глобализация в историческом измерении / В. И. Пантин. - М.: Новый век, 2003. - 276 с.
10. Levit T. The Globalization of markets / T. Levit // Harvard Business Review. - 1983. - May-June.
11. Косов Ю. Весь мир в "одном флаконе" [Электронный ресурс] / Ю. Косов. - Режим доступа : <http://tr.rkrp-rpk.ru/get.php?212>.
12. Афонцев С. Экономическая политика и модели экономического развития / С. Афонцев // МЭиМО. - 2002. - № 4. - С. 40-47.
13. G20 London Summit, April 1-2, 2009. Official documents [Electronic Resource]. - Mode of access : <http://www.g20.utoronto.ca/summits/2009london.html>.
14. Badie B. La fin des territoires. Essai sur le désordre international et sur l'utilité sociale du respect / B. Badie. - Paris : Fayard, 1995. - 276 p.
15. Балуев Д. Г. Современная мировая политика и проблемы личной безопасности: монография / Д. Г. Балуев. - Нижний Новгород, 2002. - 208 с.
16. Hoffman S. Sovereignty and the Ethics of Intervention / S. Hoffman // The Ethics and Politics of Humanitarian Intervention. - Notre Dame, 1996. - P. 18.
17. Declaration on the Establishment of a New International Economic Order. [Electronic Resource]. - Mode of access : <http://www.un-documents.net/s6r3201.htm>.
18. Charter of Economic Rights and Duties of States. Resolution adopted by the General Assembly 3281 (XXIX). [Electronic Resource]. - Mode of access : <http://www.un-documents.net/a29r3281.htm>.
19. Reshaping the international order: A Report to the Club of Rome J. Tinbergen 325 pages, 1976, E.P. Dutton, New York, USA.
20. Иноземцев В. К. К воссозданию Вестфальской сис-

темы: хаос и порядок в международных отношениях / В. К. Иноземцев // МЭиМО. - 2005. - № 8. - С. 11-18.

21. Субетто А. И. Капиталократическая эсхатология и мондиализм / А. И. Субетто // Академия Тринитаризма. - М., Эл. № 77-6567. - Пул. 10796.

22. Иванов И. С. Соперничающие модели и сценарии формирования нового миропорядка: суть и перспективы реализации / И. С. Иванов [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://ecsocman.hse.ru/data/2012/03/13/1269114390/1.pdf>.

23. Joseph S. Nye, Jr. The Paradox of American Power: Why the World's Only Superpower Can't Go It Alone. - N. Y., 2002. - 222 p.

24. Прогноз и моделирование кризисов и мировой динамики / [отв. ред. А. А. Акаев, А. В. Коротаев, Г. Г. Малинецкий]. - М. : Издательство ЛКИ, 2010. - 352 с.

25. Савельев Є. Ordnung, чи новий світовий економічний порядок / Є. Савельєв, С. Юрій [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/ordnung_chi_noviy_svitoviy_ekonomichnii_poryadok.html.

26. Средневековый герметический трактат Книга двадцати четырёх философов / [Вступительная статья, пер. с лат. В. Н. Морозова, М. В. Семиколенных, А. А. Элкера] // Вестник Ленинградского государственного университета имени А. С. Пушкина. - 2011. - Т. 2. - № 2. - С. 35-40.

REFERENCES

1. Wittgenstein L. Philosophical remarks (1994), Moskva, 612 p. (rus).
2. Huntington S. The clash of civilizations (2003), Moskva, 603 p. (rus).
3. Quigley C. Evolution of civilizations [Electronic Resource]. - Mode of access: <http://archive.org/details/CarrollQuigley-TheEvolutionOfCivilizations-AnIntroductionTo>
4. Toynbee A.J. A study of history (1996), Moskva, 607 p. (rus).
5. Huntington S. The Clash of Civilizations (1994) Polis; 1, pp. 33-48. (rus).
6. Yakovets Y. Globalization and interaction of civilizations (2003), Moskva, 411 p. (rus).
7. Popov V. Global evolutionism and synergetics noosphere (2003), Rostov-na-Donu, 333 p. (rus).
8. Cheshkov M. Global World (Review of foreign works of the last decade) (2002) Pro et Contra; T. 7, 4, pp. 210-224 (rus).
9. Pantin V. Cycles and waves of global history. Globalization in the historical dimension (2003), Moskva, 276 p. (rus).

10. Levit T. The Globalization of markets (1983) Harvard Business Review; May-June.

11. Kosov Y. The world is in "one package" [Electronic Resource]. - Mode of access: <http://tr.rkrp-rpk.ru/get.php?212> (rus).

12. Afontsev C. Economic policy and economic development model (2002) World Economy and International Relations; 4, pp. 40-47 (rus).

13. G20 London Summit, April 1-2, 2009. Official documents [Electronic Resource]. - Mode of access: <http://www.g20.utoronto.ca/summits/2009london.html>

14. Badie B. La fin des territoires. Essai sur le d'ordre international et sur l'utilit? sociale du respect (1995), Paris, 276 p.

15. Baluev D. Contemporary world politics and issues of personal safety (2002), Nyzhnii Novhorod, 208 p. (rus).

16. Hoffman S. Sovereignty and the Ethics of Intervention (1996), The Ethics and Politics of Humanitarian Intervention. Notre Dame, p.18.

17. Declaration on the Establishment of a New International Economic Order. [Electronic Resource]. - Mode of access: <http://www.un-documents.net/s6r3201.htm>

18. Charter of Economic Rights and Duties of States. Resolution adopted by the General Assembly 3281 (XXIX). [Electronic Resource]. - Mode of access: <http://www.un-documents.net/a29r3281.htm>

19. Reshaping the international order: A Report to the Club of Rome J. Tinbergen (1976), New York, 325 p.

20. Inozemtsev V. By recreating the Westphalian system: chaos and order in International relations (2005) World Economy and International Relations; 8, pp. 11-18 (rus).

21. Subetto A. Capitalocratic eschatology and mondialism, Academy Trinitarizm, Moskva, el. № 77-6567 (rus).

22. Ivanov I. Competing models and scenarios the new world order: the nature and prospects of implementation [Electronic Resource]. - Mode of access: <http://ecsocman.hse.ru/data/2012/03/13/1269114390/1.pdf> (rus).

23. Joseph S. Nye, Jr. The Paradox of American Power: Why the World's Only Superpower Can't Go It Alone (2002), New York, 222 p.

24. Prediction and simulation of crises and global dynamics (2010), Moskva, 352 p. (rus).

25. Savelev Ye., Yuriy S. Ordnung, or a new world economic order [Electronic Resource]. - Mode of access: http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/ordnung_chi_noviy_svitoviy_ekonomichnii_poryadok.html (ukr).

26. Vestnik Leningradskogo gosudarstvennogo universiteta imeni A. S. Pushkina (2011), Tom 2, No. 2, pp. 35-40 (rus).

Iryna Ivashchuk

LATEST TRENDS AND GLOBAL CHALLENGES OF THE DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

The article provides an outline of modern tendencies of international economic relations in the context of increasing openness of national economies and growing protectionism. It is offered to consider economic development of countries as changing the geopolitical map of the world under influence of globalization. The article defines the main tendencies of evolutionary development of countries and proves the inexpediency of applying development strategies of certain countries to the developing countries. It proves the necessity of reconsidering the world economic order and defines the historic role of globalization in its formation. It analyzes the main features of interpreting globalization as a socio-historic process. Based in this, it defines that globalization increases the level of economic cooperation between countries that was initiated in the middle of XX century, but the uncertainty in the development of contemporary international economic relations disrupts the functioning of world financial infrastructure and increases the threat to national sovereignty of countries. It is proved that restricting the independence of states in choosing their trajectories of development contradicts the documents of international organizations, namely the United Nations. The article also reviews the ideological ideas of mondalism and its relation to globalization, which allows for confirming the utopianism of the idea of formatting a holistic world and the impossibility of one-sided world construction. It estimates the scenarios of world economic relations development under the influence of globalization and proves that heterogeneity of global environment will remain until the structure of global economy changes as a result of a constructive dialogue.

Key words: open economy, globalization, global development, G20, international economic relations, national economic sovereignty, civilization.

© I. Іващук
Надійшла до редакції 22.01.2013

№ 1 (121) січень-лютий 2013 р.